

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Den Haag
2 maart 2004

Ons kenmerk
DCE/04/9992

Uw brief van
11 februari 2004

Onderwerp
Vragen van de leden Van Bommel en Vergeer

Hierbij zend ik u de antwoorden op de vragen van de leden Van Bommel en Vergeer van uw kamer over de verbouwing van het Catshuis.

De vragen zijn mij toegezonden met uw bovengenoemde brief, kenmerk 2030407990.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

(mr. Medy C. van der Laan)

Vraag 1:

Is het waar dat over de precieze invulling van de verbouwing van het Catshuis uitgebreid overlegd is met de RDMZ en dat hierbij afspraken zijn gemaakt over de behandeling van specifieke objecten?

Vraag 4:

Hoe beoordeelt u de uitspraken van RDMZ dat zij 'ongelukkig' is over de verbouwing van het Catshuis omdat belangrijke onderdelen van het interieur en exterieur zijn veranderd en verwijderd?

Deelt u de mening dat de wijzigingen niet stroken met het overeengekomen 'respect voor interieurs' dat in vergunningen werd benadrukt?

Bent u van oordeel dat de alleen de 'hoogst noodzakelijke ingrepen met respect voor de waardevolle structuur' zijn uitgevoerd?

Antwoord op vraag 1 en 4:

In de periode 2001-2003 is over het renovatie-, verbouwings- en uitbreidingsplan van het Catshuis veelvuldig overleg gevoerd tussen vertegenwoordigers van de Rijksgebouwendienst (Rgd, eigenaar en optredend als opdrachtgever), de Rijksdienst voor de Monumentenzorg (RDMZ), de Dienst Stedelijke Ontwikkeling -Team Monumentenzorg van de gemeente Den Haag (DSO-MZ) en de monumentendeskundigen uit de Welstands-/Monumentencommissie van de gemeente Den Haag. Dit veelvuldige en constructieve overleg waarbij de Rijksgebouwendienst de noodzakelijkheid van de voorgestelde ingrepen in het Catshuis heeft toegelicht mondde uit in een tweetal aanvragen om een vergunning op grond van de Monumentenwet 1988. Een dergelijke vergunning wordt bij de gemeente aangevraagd en door B&W afgedaan, gehoord de adviezen van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (i.c. de RDMZ) en de Welstands-/Monumentencommissie. Naast het verlenen van de vergunningen op grond van de Monumentenwet 1988 is de gemeente verantwoordelijk voor het toezien op de naleving van deze vergunningen.

De eerste aanvraag werd uiteindelijk op 19 juni 2002 ingediend en betrof een verbouwing en een ondergrondse uitbreiding van het Catshuis, het wijzigen van de keuken, het inbrengen van een lift en de kwaliteitsverbetering van het interieur van de zogenaamde tuinkamer (aanbrengen nieuw plafond en vloer). Na ontvangst van de twee voorgeschreven adviezen, die positief waren, heeft de gemeente Den Haag op 25 juli 2002 de monumentenvergunning verleend.

De tweede aanvraag werd op 7 oktober 2002 ingediend en betrof het exterieur van het Catshuis. De ingreep betrof de ramen. De ramen dienden om klimatologische en veiligheidsredenen verbeterd te worden. Langdurig studie en overleg hadden opgeleverd, dat de bestaande ramen – in de vorige eeuw aangebrachte kopieën van zeventiende-eeuwse kruiskozijnen met luiken – de vereiste gebruiksprestaties niet konden leveren en ook niet zodanig konden worden aangepast. De Rgd vroeg daarom vergunning aan voor een nieuw raam, dat de vereiste gebruiksprestaties wel kon leveren. De vormgeving van dit raam grijpt terug op negentiende-eeuwse empirevensters, een toestand die voor wat het Catshuis betreft in 1819 bestond. Deze nieuwe ramen werden voorgesteld zonder de buitenluiken, die immers alleen bij een zeventiende-eeuws kruiskozijn horen. Na het verkrijgen van twee positieve adviezen verleende de gemeente Den Haag deze vergunning op 18 december 2002.

Na het verlenen van de beide monumentenvergunningen is tussen de hiervoor genoemde partijen overleg gevoerd over de visie van de Rgd op de aanpak van de belangrijkste vertrekken in het pand. Deze vertrekken vertoonden op zichzelf en in relatie tot elkaar na enkele restauratie-ingrepen in de vorige eeuw weinig samenhang. De Rgd stelde een aanpak voor, die teruggreep op de essentie van het zeventiende-eeuwse ontwerp van het Catshuis, te weten een aankleding met wandkleden, houten plafonds en houten vloeren. In dit overleg bestond bij de hiervoor genoemde monumenteninstanties draagvlak voor de hoofdlijnen van de gepresenteerde visie. Zij veronderstelden daarbij dat er nog nader overleg over de uitwerking van het concept zou plaatsvinden om de consequenties voor het gebouw gedetailleerd te kunnen bespreken, te beoordelen en zondig te formaliseren door een derde vergunningprocedure. Het vervolg op dit overleg heeft niet plaatsgevonden, omdat bij de Rgd na de verkregen instemming op hoofdlijnen en het verworven draagvlak de verwachting is ontstaan dat de uit de visie voortvloeiende ingrepen in het gebouw niet vergunningplichtig waren. Na de oplevering van het project is gebleken, dat een aantal consequenties van de voorgestelde aanpak wel

vergunningplichtig zijn. Het gaat hierbij om het verwijderen van de schouwen uit de zogenaamde damessalon, herenkamer en eetkamer, de verwijdering van de gewelfde houten plafonds uit de herenkamer en de eetkamer en het wijzigen van twee ramen in de achtergevel van de tuinkamer in twee deurstellen.

De drie schouwen in de zogenaamde damessalon, herenkamer en eetkamer zijn van het Instituut Collectie Nederland (ICN) en werden pas in de vorige eeuw in het Catshuis aangebracht. Voor die tijd stonden deze schouwen opgesteld in andere monumenten. Ze zijn momenteel zorgvuldig bij het ICN te Rijswijk opgeslagen in afwachting van herplaatsing in monumenten elders. De interieurs van het Catshuis vormen qua aankleding en afwerking nu een eenheid, die gebaseerd is op de essentie van het zeventiende-eeuwse ontwerp. Inpassen van de achttiende- en negentiende-eeuwse schouwen zou deze eenheid weer verbreken. De gewelfde houten plafonds uit de herenkamer en eetkamer maakten deel uit van de gelaagdheid die begin 20ste eeuw vanuit een romantische gedachte zijn aangebracht. In het kader van de totaalvisie van Rijksgebouwendienst voor het interieur diende deze betimmeringen en plafonds uit de jaren dertig te verdwijnen. Het verdwijnen hiervan heeft bij de RDMZ de uitlating "niet erg gelukkig" ontlokt. Eveneens zijn de twee ramen in de tuinkamer gewijzigd in twee deurstellen. Binnen het totaalplan voor de inrichting van het Catshuis zijn de Catskamer en de opkamer intact gebleven. Met de Rgd heeft de gemeente Den Haag inmiddels afgesproken dat voor de hiervoor vermelde vergunningplichtige ingrepen, die niet onder de twee monumentenvergunningen vallen, alsnog een (derde) vergunning aanvraag zal worden ingediend.

In de gehanteerde visie op het interieur is gekozen voor een moderne eigentijdse stijl, die op zich (dat wil zeggen architectonisch gezien) gerespecteerd kan worden. In de visie van de RDMZ had het interieur ook anders uitgevoerd kunnen worden. Beide visies zijn echter gericht op een kwalitatief goed ontwerp en een uitvoering die de waarden van het gebouw respecteert.

Vraag 2:

Is het waar dat de afspraken tussen de gemeente Den Haag en de RDMZ, die invulling geven aan de algemene bepalingen van de vergunningen die de gemeente Den Haag verstrekte zijn genegeerd? Indien ja, wat was de reden hiervoor?

Antwoord:

Het antwoord is nee. De gemeente is, in het kader van de vergunningverlening, alle afspraken tussen gemeente en Rijksdienst voor de Monumentenzorg nagekomen. Na het verlenen van beide vergunningen is tussen de betrokken partijen overleg gevoerd over de visie van de Rgd op de aanpak van de belangrijkste vertrekken van het pand. Het vervolg op dit overleg heeft niet plaatsgevonden omdat na de verkregen instemming op hoofdlijnen en het verworven draagvlak de verwachting is ontstaan dat de uit die visie voortvloeiende ingrepen niet vergunningplichtig waren. Na de oplevering van het project is gebleken dat dit voor een aantal consequenties van de voorgestelde aanpak wel het geval was.

Vraag 3:

Is het waar dat de gemeente Den Haag verantwoordelijk is voor het toezicht op het nakomen van deze afspraken?

Antwoord:

De gemeente Den Haag is de overheidsinstantie die de vergunning verleent en er tevens op toe moet zien dat de vergunning wordt nageleefd.

In de Monumentenwet 1988 is geregeld dat een gemeente de vergunning kan verlenen wanneer zij beschikt over een goedgekeurde monumentenverordening en een onafhankelijke monumentencommissie. In de gemeente Den Haag is dat het geval.

Vraag 5:

Wat gaat u doen om het in het vergunning beschreven "respect voor interieurs" alsnog te garanderen?

Antwoord:

Het werk is uitgevoerd. Er is voor gekozen om de inrichting uit te voeren in een moderne eigentijdse stijl. Hiervan kan worden gezegd dat er een nieuw evenwicht is bereikt. Op dit moment is er geen aanleiding om hier iets aan te veranderen.

Vraag 6:

Wie acht u verantwoordelijk voor de bescherming van het Catshuis als rijksmonument en gaat u deze aanspreken op het eventueel niet nakomen van gemaakte afspraken?

Antwoord:

Sinds de decentralisatie, zoals die is ingezet met de Monumentenwet 1988, is de gemeente verantwoordelijk voor het afgeven van de monumentenvergunning en de bouwvergunning en het handhavend optreden wanneer niet volgens de vergunningen wordt gebouwd. In het Rijkshuisvestingsplan is bovendien vastgelegd dat bij aanpassingen in een rijksmonument in bezit van de staat, de Rijksbouwmeester ingeschakeld moet worden. Bij de renovatie van het Catshuis is dit gebeurd.